

Đói Ơi, Ta Chào Mi...

Nguyễn Đăng Quế

Chữ Đói thường chỉ trạng thái con người cảm thấy thiếu thốn, hay thiếu hụt một điều gì mà chưa toại nguyện theo đúng ước muốn. Điều đó có thể thuộc vật chất hay tinh thần, như đói ăn, «no bụng...lại đói con mắt» đói chữ, đói lòng, đói tình, đói thuốc, đói tiền. Trong phạm vi hạn hẹp của bài viết, xin nói riêng về hình thức « Đói ăn ».

Tiếng Việt ta thật tuyệt vời! Chỉ cần ghép chung chữ khác sau chữ Đói, ta có thể hình dung được bao trạng thái liên quan đến sự thiếu thốn sinh học cần thiết cho cơ thể, như Đói ăn thường đi đôi với Đói khát, Đói bụng, Đói rét, từ từ dẫn tới Đói lả; tất cả các tình huống này đều do Đói kém, Đói rách, Đói nghèo, tạo ra Đói khổ...

Theo cách thay đổi con dấu trên một chữ như trong câu « chữ tài liền với chữ tai một vần », trong truyện Kiều, thì trên chữ Đói, thay dấu sắc bằng dấu nặng, và dấu huyền, ta sẽ hiểu là vì Đói, nghèo khổ mà ta Đói, nên khi đói thì ta phải Đòi hỏi để bù đắp cho sự thiếu hụt, giống như trong bài hát tếu « *Ơi cái bụng của tôi nó đói, tôi muốn ăn, nhưng không có tiền* » ... Đói ăn với đói khát là dấu hiệu do cơ thể con người nhắc nhở cho biết, đã đến lúc, hay đã quá thời điểm mà lượng đường trong máu giảm thiểu nhiều, không cung cấp được đủ năng lượng để các cơ quan thiết yếu hoạt động bình thường. Những triệu chứng sinh lý báo hiệu như bụng cồn cào, đau co thắt, chóng mặt, xây xẩm, buồn nôn, mệt mỏi, chuyển nhanh (khi thời gian thiếu thốn kéo dài) sang tình trạng yếu kém, mất đề kháng, dễ bị nhiễm trùng, chân tay bị chuột rút (crampe) hay tứ chi rã rời (khi phần mỡ giảm, kéo theo sự tiêu hao phần cơ bắp, xương cốt trong cơ thể) mang đến giai đoạn mất nước, mất ngủ, cuối cùng dẫn tới tình trạng thần kinh tê liệt, suy tim, mệt lả rồi tử vong.

Cạnh những hậu quả sinh học trên, sự đói kém còn mang nhiều ảnh hưởng trầm trọng tác hại trên não bộ, thần kinh, hypothalamus, trên sự bài tiết các hormones, chất sérotonine, hay neuropeptide... Các xáo trộn đó gây trên con người đang trong cảnh đói kém, tinh thần sa sút, dễ chuyển mau tình trạng tâm lý bình thường sang bất an, cáu kỉnh, gắt gỏng, giận dữ, cục cằn, suy sụp tận cùng. Trong cơn đói sự giảm thiểu các chất dinh dưỡng căn bản, gây nhiều ảnh hưởng xấu trên tâm lý, tinh thần, tình cảm, làm suy yếu, sai lệch sự suy luận, xét đoán, xáo trộn tâm tính, mất phản ứng đối phó hay quan hệ xã-hội. Con người trở thành trầm cảm, chán nản, đầy ý tưởng yếm thế, buông xuôi, thường thủ thế ích kỷ, mất lòng tin vào đời sống, vào chính mình và người xung quanh, trở thành ngờ vực và đánh mất lòng tự trọng, tư cách, và nhân phẩm con người.

Tình trạng «đói ăn» có thể sắp xếp theo ba mức độ, dựa trên nguyên nhân, lượng thiếu hụt (một, đôi ba chất cần thiết, lượng khan hiếm không đủ cung ứng nhu cầu cơ thể hàng ngày hay tình trạng thiếu hụt hoàn toàn lượng thực), dựa trên thời gian dài hay ngắn, xếp theo ảnh hưởng (cá nhân, tập thể, cả vùng địa dư một nước).

Như vậy, có ba trạng thái « đói ăn »: từ trạng thái thiếu dinh dưỡng, tiến rộng hơn đến tình trạng suy dinh dưỡng, thiếu hụt lượng thực và sau cùng trầm trọng hơn tới nạn đói:

1/ - Trạng thái thiếu dinh dưỡng (malnutrition-malabsorption):

- sự thiếu hụt lâu dài một hay nhiều chất cần thiết cho cơ thể sẽ mang đến tình trạng hao mòn (carence), bệnh thái nguy cơ: như thiếu sinh tố, chất đạm, khoáng chất hay vài chất căn bản khác v.v...
- thiếu vitamines: mỗi sinh tố, khi bị thiếu hụt sẽ mang đến bệnh trạng với những triệu chứng đặc biệt: thiếu Sinh tố B1 sẽ bị phù thũng Béri-béri, sinh tố C gây bệnh scorbut, sinh tố D dẫn tới bệnh còi xương, sinh tố PP bệnh Pellagre, vitamine A bệnh giảm thị giác, khô mắt quáng gà (xéropthalmie), sinh tố B12 bệnh thiếu máu (anémie).

- thiếu chất đạm sẽ gây nguy cơ Kwashiorkor.
- thiếu các khoáng chất: như chất sắt, chất lode, thiếu chất Magnesium (chân tay bị chuột rút)... và chất Calcium thì dẫn tới bệnh loãng xương (ostéoporose).

Sự thiếu hụt các chất căn bản thường bắt nguồn từ sự chọn lựa, quyết định cá nhân theo ý niệm tôn giáo (chế độ ăn trường chay, theo Đạo Hồi, hay Do Thái giáo) theo khuynh hướng chính trị và xã hội (bảo vệ môi sinh, giảm độ hâm nóng toàn cầu, tránh sát hại súc vật) hay theo thị hiếu với các phong trào sinh thái Bio, Ecolo, và nhiều kiểu khác nhau trong các chế độ giảm cân (kiêng thịt, cá, sữa, mỡ), vì lý do sức khỏe, bệnh dị ứng hay do cơ thể không chịu hấp thụ, như chất gluten, lactose.

Những chế độ kiêng khem này rất đa dạng, phức tạp, đôi khi cầu kỳ, không cân bằng hợp lý trên phương diện sinh học vì chú trọng đến mục đích chính mà lơ là, quên sót trong thành phần những chất cơ bản cần thiết cho cơ thể. Trước những trường hợp này, khi phát hiện triệu chứng đặc biệt của từng bệnh trạng, cần xác định đúng chất đang thiếu hụt, đo lường và mau chóng tìm cách bù đắp hay thay thế cho đúng mức nhu cầu cơ thể. Bình thường sự phục hồi sức khỏe đến nhanh sau một thời gian bồi dưỡng, bù đắp chất đang bị thiếu. Tùy từng trường hợp sẽ phải bồi thêm, thí dụ chất đạm thực vật, đậu nành, thịt màu đỏ, hải sản, trái cây tươi, rau xanh, hạt quả khô, hay thuốc bổ gồm vitamines và khoáng chất, v...v...

2/ - Tình trạng đói kém vì thiếu hụt lượng thực: *dénutrition, sous-alimentation, disette.*

Cơ thể không được cung cấp đầy đủ và đúng mức nguồn lương thực hàng ngày để đáp ứng nhu cầu căn bản về dinh dưỡng trong một thời gian nhất định. Trường hợp thiếu thốn xảy ra trong các nơi tập trung như trại giam cầm mà tù nhân bị hạn chế thức ăn về lượng lẫn phẩm, tại các trại tị nạn quá đông đúc nên số lượng lương thực bị giới hạn, không đủ cung ứng cho nhu cầu và tại những vùng xa vắng, thiếu phương tiện tiếp tế hay sản xuất lương thực.

Nói đến tình trạng thiếu ăn thì không thể nào bỏ qua “một ngàn...lẽ một” chuyện dài đầy tình tiết đau thương, khốn khổ về sự đói kém triền miên và dai dẳng trong các “trại tập trung cải tạo” rải rác trên khắp lãnh thổ Việt-Nam sau 30/4/1975. **Với mục đích duy nhất để trả thù**, bên «thắng cuộc» đã cách ly khỏi gia đình, xã hội, phân tán mỏng lực lượng, giam nhốt quân cán chính VNCH vào những địa danh xa thành thị, nơi đèo heo hút gió, rừng thiêng nước độc «khí ho cò gáy», khí hậu khắc nghiệt. **Họ nghiên cứu một cách khoa học, tìm đủ mọi cách để lưu đầy, khủng bố tinh thần lẫn vật chất, vừa hành hạ bất lao động khổ sai, vừa hạ nhục bằng cách “bóp bao tử”**, cơ thể đói kém sẽ hết ý chí phấn đấu và chết dần chết mòn.

Thời gian đầu, cần tìm hiểu lý lịch, quá trình hoạt động của thành phần giam giữ, họ moi móc, điều tra, dựa trên hồ sơ cá nhân cũ chưa kịp phá hủy, trên bản tự khai, tự kiểm mà các tù nhân phải «moi óc» thảo ra, qua những buổi gọi lên “làm việc” tức tra khảo, thẩm vấn. Lúc đó, vấn đề lương thực, phẩm tuy kém, không thịt, không cá nhưng tương đối còn có cơm trắng. Sau khi thanh lọc theo từng tội trạng, các thành phần «ngụy bất hảo» bị chuyển ra Bắc, vào các trại trong rừng núi hẻo lánh, thượng hay trung du, sát biên giới Trung Hoa, như Trại

Cổng Trời, Hoàng Liên Sơn, Yên Bái, Thái Nguyên v.v... Từ đó xoáy trong cơn lốc vũ bão, mọi điều bất hạnh cơ hàn dồn dập đến, « *ta chào mi, đói rét ơi* » nào khát, bệnh rồi lao động kiệt sức, trong nỗi đau quần quại và niềm uất hận, tủi nhục. « *Ngày ngày cơm không đầy chén* » (Anh ở đây-Thục Vũ) được các “anh nuôi” phụ trách bếp ghi theo cách vẽ trên bảng thực đơn, hôm nay có “sắn bé cơm, khoai công cơm” (nghĩa là quá ít cơm, nhiều khoai, sắn), bữa khác thực tế hơn là “khúc khoai mì, bát ngô, nắm bột mì luộc biến thành «bánh bao cao cấp» không nhân, ăn chung với mấy lát xu hào, hay ít rau muống luộc và vài muỗng nước muối, thỉnh thoảng chén «bobo khoác áo giáp».

Hạt bobo, còn nguyên vỏ bọc ngoài, tròn xoay, cứng đơ, nhẵn thín và trơn bóng, bình thường dành cho ngựa ăn, nên các trại viên già, răng hư không nhai nổi, nhường lại một phần cho giới trẻ, vừa ăn hết chén, nhiều người đã phải xếp hàng theo thứ tự ra... nhà vệ sinh nộp trả lại những gì cơ thể vừa nhận được qua miệng, đã tuột nhanh xuống... ruột. Ai ăn bobo đều phải nhai kỹ nên đã vận dụng tối đa bắp thịt hai bên quai hàm (masséter) khiến cho cằm hai bên bạnh to ra !

Phần ăn tối (tuy ít) nhưng cũng phải xẻ lại, cất vào lon Guigoz, cốt để dành lại cho sáng hôm sau, hầu có chút gì nhét vào bụng để lấy sức trước khi đi lao động. Lon «gô» là cái lon bằng nhôm, đựng sữa bột con nít hiệu Guigoz bán ở hiệu thuốc tây. Không ai bảo ai mà phần lớn trại viên đều có mang theo, nó đúng là «chiếc lon hộ mạng», vì nó nhẹ, làm bằng nhôm, có nắp đậy chặt, không rỉ xét, bền bỉ, rất hữu và đa dụng, dùng làm bát ăn, làm hộp đựng lương thực khô, gáo múc nước uống hay tắm, «cà mèn» để cất giữ đồ ăn, hay dùng để đun nấu trên lửa nếu cần. Đó là «vật báu trong gia tài» khôn cùng của người tù, là vật bất ly thân, đáng giá, thật quý. Trại viên nào may mắn được thả, sẽ chọn người bạn thân nhất để ân cần gửi trao tặng lại.

Bệnh phù thũng Bériberi xuất hiện ngày càng nhiều, da căng, mu bàn chân sưng phồng, bầm xuống thì thịt lõm sâu. Về chất đạm, mỗi năm được chia mỗi người một miếng, bằng hai đốt ngón tay, tùy hên xui may rủi mà được chia miếng thịt hay miếng bì da con trâu (dịp may và hiếm cho chúng tôi là có con trâu bị rắn cắn chết) hay thịt heo (bị bệnh chết, nấu cho trại viên ăn). Đúng là “một miếng khi đói bằng gói khi no”. Miếng bì da trâu hầm, sao mà quý và ngon thế vậy! ăn ngón nghiêng, cũng may Trời thương, hôm đó không có ai lâm bệnh!

Để bù đắp việc thiếu chất đạm, các trại viên, bị sự thèm khát dần vật, hành hạ nên khi đi ra ngoài lao động, đoàn người «da bọc xương, bụng đói cật rét» nhón nhác tìm bất kỳ con vật nào di động, nghĩ là sẽ cung cấp được chất đạm là đuổi nhanh theo, bắt, giết để ăn thịt, nào chuột, ếch, cóc, nhái, kỳ nhông, có khi cả rắn. Để bù đắp sự khan hiếm rau xanh, dọc đường họ nhặt đại cụm rau sam, rau má hay nguy hiểm nhất là bới vùi củ khoai mì rất độc vì khi lén lút “ăn sống nuốt tươi” ngay, nếu không ngâm nước trước để loại trừ chất acide cyanhydrique, sẽ gây rối loạn tiêu hóa, ngộ độc cấp tính dẫn đến tử vong.

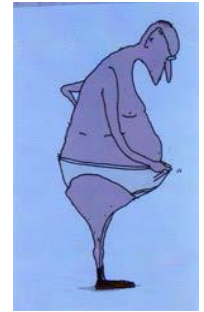

Trong cái mong manh giữa sự đói rét và khát, giữa cảnh chết tức tưởi và đời sống ngục tù, giữa ký ức quá khứ huy hoàng so với tương lai mù mịt vô định, và sự phấn đấu lương tâm để chọn lựa giữa thái độ thủ thế ích kỷ hay lòng nhân ái thì những bằng chứng của tình bằng hữu, tình nhân hậu, nhân ái con người đối với con người, tình nghĩa xưa cũ thầy trò, tình đồng đội kháng khí và tình nhân đạo, thật là cao cả, đáng quý, đáng phục để ghi nhớ ngàn đời. Phải nói trước hết tới biết bao gương sáng, đáng khen và ngưỡng mộ, điển hình cho sự đoàn kết trong cộng đồng với những cử chỉ chia sẻ, an ủi, nâng đỡ giữa bạn bè hay người «đồng lao cộng khổ», những thái độ thật nhân hậu, vị tha,

nhường nhịn, hy sinh cao cả, chia nhau từng viên thuốc bổ hay thuốc bệnh, từng liều thuốc Lào, manh áo và miếng cơm. Những người may mắn nhận được quà, dù thật ít ỏi, cũng thân thương chia sẻ cùng các bạn được gọi đùa là «trẻ mồ côi, con cái bà Phước» vì một lý do nào đó, họ không có ai gửi quà hay thăm nuôi.

Đói tạo nên nỗi đau tuyệt vọng của thể xác và tinh thần. Những cơn đói mang rất nhiều ảnh hưởng tai hại khôn lường trên thần kinh não bộ, trên tâm lý và cách suy nghĩ, làm sai lệch suy luận, thay đổi tâm tính con người. Đã nói đến những hành động nhân ái chia sẻ thì cũng phải đau lòng kể qua vài trường hợp xáo trộn tâm lý, thay đổi tâm tính, cảm xúc khi cơn đói hoành hành làm mất lý trí, thay đổi phẩm cách con người để có những hành động «chẳng giống ai». Cơ thể suy dinh dưỡng không kìm được sự thèm khát tội độ chất đường đến nỗi vừa nhận quà thân nhân, có anh đã lập tức bóc vùi thanh toán, một mình và ngay một lúc, hết cả bịch kẹo, hay luôn kí đường thẻ. Có người bị cơn đói cào cấu làm mất lương tri, nhân cách nên liều thò tay lấy cắp quà trong túi của người bạn nằm gần mình.

Có những chuyện vui, cười ra... nước mắt như trường hợp một anh, lúc mới nhập trại, thân hình vạm vỡ, tiếc là không cân đối cho lắm vì vòng bụng phát triển khá nở nang, giống như mang thai 5-6 tháng. Theo thời gian, các chất dự trữ trong cơ thể tan biến dần, cho đến một ngày kia, khi đang tắm trần trường ngoài trời, trong khí lạnh giá buốt mùa đông, anh đã ngạc nhiên reo lên, vui như Christophe Colomb khám phá được Tân Thế Giới "Nhờ lao động vinh quang, mừng góa, bụng moa đã xẹp rồi. Đã từ lâu chẳng nhìn thấy, mãi hôm nay moa mới có dịp ngắm...hạ bộ của moa !"

Lại có thảm cảnh nhìn mà không cảm được nước mắt! Đó là cảnh một trại viên bị xáo trộn và tê dại thần kinh, nên đã cư xử một cách... kỳ cục, trông thật đáng thương! Anh đánh đổ cơm xuống chiếu, bới tìm từng hạt cơm rớt trong khe chiếu, khom lưng, cúi gập đầu, tay vừa cào cào mảnh chiếu, miệng vừa lẩm bẩm khó nghe ...

Để che lấp sự cằn cào bao tử, nhiều người đã dùng thuốc lào. Hít một hơi, hai hơi... xay theo khói thuốc, quên cơn đói, quên sự đời, quên hoàn cảnh bi đát của gia đình với bản thân đến nỗi thiếp đi, ngủ say, đánh đổ hết nước trong điếu cày, vừa hít vừa bần từ tầng trên cao xuống người nằm dưới phải kêu oai oái, làm cả phòng sưng sốt, hốt hoảng bưng bình dập!

Tình trạng hạn chế và thiếu hụt lương thực tạo vấn đề «chia cơm» trong mỗi bữa ăn thành một giai thoại quan trọng, nhiều khi gây cản đến chia rẽ tập thể: nhận thùng cơm từ nhà bếp, trưởng phòng chia cho từng toán, trưởng toán chia cho từng người. Được hơn hay kém, được bù hay bị lỗ từng hạt cơm, từng cọng rau, cũng là cả một vấn đề nan giải khi bụng đói, nên có nhiều ý kiến «xây dựng, sáng tạo» cốt để giữ sao cho việc phân chia được vô tư và công bằng. Nào là rút thăm, hay làm một cái cân tay bằng chiếc que để cân từng muỗng nhỏ lương thực. Cứ chỉ đó bị phần lớn trại viên phản đối kịch liệt (có một anh quá xấu hổ nên tức giận đá tung chiếc cân, văng hết đồ ăn) nhưng sau đó mang kết quả tốt là anh em trong nhóm đã chấm dứt ngay cách «cân đo đong đếm» bần tiện đó, khi nhận thức được hành vi này làm mất hình ảnh đẹp, làm giảm phẩm cách các trại viên đã một thời là thành phần tinh hoa đất nước. Cứ chỉ đó lại rất hại về mặt tâm lý, khi nhận thấy «miếng ăn là miếng nhục» nay thật là tủi nhục, quá nhục nhã, là một sự thật đau lòng đúng như nhận xét của một tù binh Pháp « *Les plus terribles des souffrances provoquées par la sous-alimentation sont l'angoisse et l'humiliation. L'affamé mène un combat désespéré et permanent pour sa dignité. La faim provoque la honte et diminue les forces de résistance.* »

3/ - Nạn đói: la famine,

là tình trạng thiếu hoàn toàn thực phẩm, đói kém trầm trọng, lan trên một khu vực địa dư rộng lớn, một miền đất nước, ảnh hưởng trên một số đông dân cư. Hiện tượng này thường đi kèm với sự suy dinh dưỡng, gây ra nạn đói, đồng thời nhiều dịch bệnh xuất hiện, lan tràn nhanh chóng mang lại tử vong hàng loạt.

Nhiều nguyên nhân dẫn đến nạn đói, trực tiếp như những biến động quân sự gây giặc dã, chiến tranh, những xung đột dành ảnh hưởng làm suy giảm an ninh đời sống, làm xáo trộn kinh tế, nạn phá rừng, suy thoái đời sống vật chất gây cảnh thất nghiệp. Nguyên do thiên nhiên, với tốc độ biến đổi nhanh của thời tiết, gây thiên tai, lũ lụt, hạn hán và nạn sâu bọ phá mùa màng triệt hại canh nông. Tất cả các nguyên nhân đó ép buộc dân làng không còn nguồn cung cấp thực phẩm phải rời bỏ ruộng nương đi lánh nạn, hy vọng tìm nguồn sống mới, nơi xa khác. Sự tập chung đông đảo, lối sống chung đụng giữa đoàn người đói ăn, yếu ớt mệt lả, giữa môi trường thiếu điều kiện vệ sinh, đầy rác rưởi, ruồi muỗi, chuột bọ bu trên xác chết bỏ lại dọc đường, tạo cơ hội để các bệnh dịch tả, dịch hạch lan tràn nhanh chóng.

Nạn đói khi xảy tới, không buông tha một ai, người nghèo, dân lao động thành thị, giới nông dân và không chừa một dân tộc hay một nước nào, thường thường kém mỡ mang. Lịch sử nhân loại đã chứng kiến biết bao nạn đói khủng khiếp, giết hại hàng triệu người trên nhiều nước khắp hoàn cầu (thời xa xưa năm 441 tại Ý đại lợi, Hy Lạp đến Âu Châu năm 1347, nước Nga năm 1601, bên Tàu, Triều Tiên và gần đây tại Nigeria, Somalie, Yemen, Soudan).

Nạn đói năm Ất Dậu-1945 xảy ra trên miền Bắc Việt-Nam là « cơn ác mộng, một nỗi đau đớn xót xa của dân tộc, một thảm họa nhân đạo khủng khiếp, một sự hủy diệt kinh khủng, một chứng tích lịch sử » không sao xóa nhòa được trong ký ức người Việt chúng ta.(Chú thích lịch sử nạn đói 1945 tại Việt Nam do Gs Nguyễn Văn Tạo-Gs Futura Moto)

Thảm cảnh xảy từ tháng 10/1944 đến giữa năm 1945, do chính sách đánh vào nền kinh tế để phục vụ chiến tranh do hai cường quốc Pháp-Nhật đặt chân đến Đông Dương, quân Nhật gom thu hết lúa, vơ vét gạo mang về nước, quân Pháp thì dự trữ lương thực để phòng trận chiến bùng nổ trong tương lai. Họ bắt buộc dân làng bán lúa giá rẻ, nhổ lúa để trồng đay, dành ruộng để trồng lạc. Thêm vào đó thiên tai đổ xuống, trút bao tai họa trên đầu dân Việt với lũ lụt, vỡ đê, mất mùa, lúa bị con rầy phá hoại. Dân chúng tại 32 tỉnh từ Quảng Trị trở ra đến hai thành phố Hà Nội, Hải Phòng và vùng Nam Định, Thái Bình bị đói kém, hết lương thực, đành phải dắt dìu nhau từng xóm làng, từng gia đình, trẻ già lẫn lộn đi kiếm thức ăn. Đoàn người lang thang vô định, gầy gò xương, run rẩy, bệnh hoạn, kiệt sức nằm la liệt chờ chết hay đã chết trên đường phố, để rồi vào buổi sáng sớm hôm sau, xác được xúc lên xe bò đem đi chôn hốt tập thể, tính ra gần hai triệu người.

Thời gian đó, trong lứa tuổi 13-14 tôi đã nhìn, nhớ và không thể quên nhiều cảnh tang thương gặp trên đường phố, những chiếc xe bò chở đầy áp, ngổn ngang xác chết cong queo, hình ảnh khốn cùng một đứa bé sơ sinh vẫn đang nhậm vú người mẹ đã chết, cảnh người sách trên vai cái túi vải đựng nguyên một cánh tay vừa cắt được trên một xác chết, hay trường hợp một người bạn bị đứt tay, vết thương vừa được khâu và cuốn băng lại thì trên đường về nhà, bị một người từ xa, xông tới, chụp lấy, giật vội ngón tay đang cuốn băng, tưởng đó là gói đồ ăn ! Họ đói, họ khát, họ tìm bất cứ gì để nhét vào bụng đói ! Tôi cũng có lần được theo gia đình tham gia vào đoàn cứu đói, đôi lần phân phát cháo hay cơm nắm dọc đường hay trong trại tế bần, được nghe kể bao chuyện đau thương xảy đến khi cơn đói dầy vò thể xác cũng như tinh thần, làm mất lương tri, xáo trộn tình nghĩa nên tình người bị đứt đoạn, con người thành phản bội, thủ đoạn, dã man, đây người con cướp miếng khoai khô của mẹ già, kia chồng bỏ vợ, cha bỏ con, đây cướp giết, kia giết hại, thanh toán lẫn nhau, chỉ vì miếng ăn. May thay, nạn đói đó đã dần dà được cứu vãn và chấm dứt vào khoảng giữa năm 1945.

Qua kinh nghiệm của quá khứ đầy đau thương gây ra bởi các nạn đói, các cường quốc trên thế giới sẽ phải đối phó sao với tình trạng lương thực trên toàn cầu, trong hiện tại và tương lai ?

Cơ quan Liên Hiệp Quốc ngày 15/7 công bố báo cáo «trong năm 2018 có 821 triệu dân trên toàn thế giới rơi vào cảnh thiếu ăn trầm trọng: số người thiệt hại vì đói mỗi năm nhiều hơn số người chết vì bệnh sốt rét, lao, bệnh Aids cộng lại, cứ 12 giây lại có 1 trẻ nhỏ thiệt mạng do không có thức ăn. Họ đặt mục tiêu để năm 2030 thế giới tương lai không còn cảnh đói kém.

Những nguyên nhân chính từ ngàn xưa là biến động chính trị, xung đột bạo lực gây giặc dã, áp bức, bắt công, suy thoái kinh tế, tình trạng thất nghiệp, sự kỳ thị màu da, bất bình đẳng trong xã hội, nhưng vào thời điểm hiện tại và tương lai trong thế kỷ 21, tình trạng đói kém thêm trầm trọng và ô nhiễm môi sinh càng ngày càng nguy hiểm hơn, cần được giải quyết cấp bách. Vì xuất hiện rất nhiều nguyên nhân mới, đa dạng, phức tạp, liên đới chặt chẽ và ảnh hưởng chằng chịt lên nhau, liên quan đến chính trị, kinh tế, xã hội, khoa học, canh nông, khí tượng, y tế, môi trường sinh thái. Về mặt thiên nhiên, các biến động như sự xáo trộn khí hậu, mức tăng sức ẩm, khí ozone, sự tan chảy các băng đá, sự tăng lượng khí gây hiệu ứng nhà kính, mức độ thoát khí CO₂, thêm vào đó về mặt nhân sự và kinh tế với lối buôn bán, canh tác tham lời nhuận nên khai phá bừa bãi, đốt cháy núi rừng, lạm dụng chất khai quang, trừ sâu độc hại, việc thải nước ô nhiễm, vật dụng plastique ra sông ngòi. Các biến động thiên nhiên và xáo trộn môi trường gây ảnh hưởng rộng lớn về thiên tai, lũ lụt, động đất, cơn xoáy lốc, sự xuất hiện các sâu bọ phá hại mùa màng canh nông, tác hại trên nguồn cung cấp thực phẩm, và các giống muỗi mang ký sinh trùng, virus gây nhiều bệnh tình nguy hiểm.

Cơ quan FAO và WHO (lương thực và y tế thế giới) trong «ngày lương thực thế giới » được tổ chức mỗi năm, kêu gọi mọi giới hợp tác đồng đạo, tích cực tìm biện pháp thích nghi với tình hình mới, có những hành động hiệu quả để «cứu nguy» trái đất, từ 2002 cố Tổng Thống Jacques Chirac đã cảnh báo «Notre maison brûle et nous regardons ailleurs ». Cầu mong toàn thế giới thức tỉnh, nỗ lực cộng tác cho mục tiêu

nhân đạo mà Cơ quan Liên Hiệp Quốc đặt ra, xóa bỏ nạn đói năm 2030, mang đến cho toàn dân trên toàn cầu một đời sống bình đẳng, ổn định, đầy đủ dinh dưỡng, ấm no trong một môi sinh lành mạnh, không khí trong sạch, hầu tạo một thế giới an bình, yên vui, như từ ngàn xưa dân Việt chúng ta vẫn tha thiết thỉnh cầu:

Lạy Trời mưa xuống,
Lấy nước tôi uống,
Lấy ruộng tôi cấy,
Lấy đầy bát cơm,
Lấy rơm đun bếp.

Nguyễn Đăng Quế (Tháng 10,2019)

Nguồn: *Nói San Y Giới số 83*